

recordar que enlloc no ho he sentit altrament. També *cavorca* es pronuncia amb ò oberta en aquelles comarques, si bé ho he sentit algun cop amb ó tancada (però a gent poc rústica). *Cadolla* sí que té ó tancada igual que *tolla*, i *gorga*, tots tres, noms de la gorga. Recordem la pronúncia relativament tancada de la *o* en els Pirineus, i més en el domini dialectal rossellonès, però no tant a l'Alt Empordà. No en tinc nota a mà però crec recordar alguna cova dita *Les Cabòries*. — 4 L'isolament i el context inspiren alguns dubtes. No ens consta per altra font que *borar* 'foradar' s'hagi aplicat a la roba; i si aquestes flassades eren foradades ¿com mereixien el dictat de 'suficients'? Potser vol dir que bo i foradades encara podien anar. Tanmateix, sobretot si la data no és ben segura i es tractés en realitat d'una de posterior, amb confusions de *v* i *b*, ¿no voldria dir 'amb voraviu blanc i negre'? En un sentit i un altre manquem de dades que ens guiïn. — 5 Mot local, poc conegut, del qual dona una cita Hubschmid, *Fs. Jud.*, 254. — 6 A relacionar potser també amb l'it. *burrone* 'barranc', cosa ja molt més incerta [amb aquest sembla relacionar-se el nom de la formidable *Riera de Borró* en la nostra Alta Garrotxa, famós *burrone* i fragosíssim!]. Més dades sobre aquest grup en el treball citat de Hubschmid, i cf. l'opinió de Jud, *ASNSL* cxxvii, 432, i *REW*, 1233. Veg. encara les meves addicions de *DCEC* iv, 1024a35-50 (on rebutjo una explicació artificiosa que cerca G. de Diego per a *foracar*), amb la frase *petras cóncobas o burgatas* d'un doc. portuguès de 987, que Piel explica per un minhoto *burgar* «cavar terrass», potser d'aquesta família amb sufix *-ICARE*, però que potser no hem de mirar més que com a producte d'un encreuament entre *buracar* i *furgar*; així i tot forniria una dada indirecta sobre la gran antiguitat de *buraco-buracar*. És segur que res no té a veure amb *bora* el nom del poble de *Bor* a l'Obaga de Cerdanya per més que aquest poble sigui conegut per la Fou, la seva famosa caverna o avenc on brolla una rica deu. Però *Bor* té o tancada i *-RR* etimològica: la grafia antiga *Borre* és constant. Que sigui nom pre-romà és segur, però sense cap relació amb el nostre *bora* i segurament pre-indoeuropea; relacionat, això potser sí, amb *Borró* (veg. supra) i possiblement amb *Ivorra* (< *IB-URR-A*) amb la coneguda *I-caduca* ibero-basca, cf. l'arrel ibero-basca *IB-* 'aigua' (de (*1*)*BAICA*, *Ibarra*, *Ivars*, arag. *ibón*, etc.). — 7 Sembla que hem de deixar fora de la qüestió l'it. *gòra* 'canal del molí', ja que ha designat sempre més aviat una conducció d'aigua que no la tolla del carcau, i vist que té ja una *g-* antiqüíssima (S. VIII, veg. Prati). El que més aviat no podem perdre de vista és el tan estès **BORNA* del *REW* per a arbres buits de dins, etc., i *burnel* 'deu, tub de líquid' (que el *REW* i el *FEW* posen estranyament sota l'article germànic *BRUNNA* 'pou'), sobretot si són autèntiques les formes *esbornac-*, *esv-*, *-acar* del *DAG*. i *AlcM*; car a penes cal provar millor que no hi ha error per

asborancar, *esv-*. — 8 Aquest i Labèrnia en donen una definició inexacta: «*esboranc* m. en la roba: *desgarro*; *scissura*», «*esquins*». Responsable del sentit impropri que li dona Pelai Briz en una poesia després molt recitada, en el seu Calendari de 1866 (que deu ser un dels primers autors coneguts que l'usaren), veg. la cita en el *DAG*. Sentit que no ha existit realment. Des dels nombrosos passatges de Verdaguer se li ha donat el sentit que defineixen Fabra i els bons diccionaris: «forat, buit, produït en alguna cosa; trenc: *la bala va fer un esvoranc a la paret*; *quin esvoranc s'ha fet a les calces!*». El *DAG*. exemplifica bé: «la pluja ha fet grans *esborancs* en els marges; un *esboranc a la roba*, a la *xarxa*», «*esvoranc*: esqueix gros, tros de marge espatllat per la pluja; forat ample i profund, ferida profunda». En el *Vocab. de la Naveg.* d'Amades i Roig «forat fet en el buc d'una embarcació a causa d'un topament» (*BDC* xii, 34). — 9 Com que el mot és estrany a l'ús baleari i valencià (i més del N. que del S. del Princ.) això també dificultava la comprovació de si tenia *-b-* o *-v-*. A Mallorca alguns l'han usat recentment però confontent-lo amb *esborranc*, variant d'*esborranc-esborrall* 'escrit esborrallat, esbossat', cosa que no sé si és viva ni popular en l'altre sentit (cf. *BDLC* xii, 204; *AlcM*); si ho és hi ha *-b-* en aquest ús mallorquí. Sembla que també Guimerà va usar-lo alterat en aquesta forma (*AlcM*); i a Menorca existeix *esborrincar*, *esborrincó*, però el sentit d'aquests s'acosta al del Princ. '(fer un) forat a la roba': «digué --- un altre pagès, ple de nafres i amb sa roba tota *esborrincada*: —els moros han saquetjades ses cases», i en el capítol del «vestuari»: «cada bogada perdem un llençol: cada rentó — un *esborrincó*», Camps Merc. (*Folk.* ii, 75; i, 330), Ciutadella *esborrinc* 'esquing de la roba' (Moll, *Misc. Alcover*). — 10 I en l'*Atlàntida* de 1867 Verdaguer usava *boranc* («nous *voranchs* horrencos», cant VIII, estr. corresponent a la 29d de la versió de 1887 on no canvia molt). És possible que aquest *boranc* fos derivat directe de *bora*, que d'ell derivi el verb *esvorancar* i que *esvoranc* sigui modificació d'aquell per influència del verb.

BÒRAX, forma llatinitzada del cat. *borraix* o *borràs*, que ve de l'àr. *baurāq* o *būraq* i aquest del persa *būrah* 'nitre'. □ 1.ª doc.: *borraix*, 1252.

En la Lleuda de Tortosa, d'aquesta data, tarifa o aranzel dels tributs que pagaven les drogues i mercaderies importades, es disposa que «carga de *borraix* obrat; pach --- 1 sou, 6 diners» (Alart, *RLR* iv, 256); *AlcM* en cita tres testimonis en obres de receptes i d'especieria del S. xv, dos d'ells en el tractat de *Conexensa de les spícies*, de 1455. Entre tècnics europeus que escriviren en llatí un dels testimonis més antics es troba en el físic lombard G. de Cremona († 1187) del tractat del qual (381) no es dedueix segur si en parlar del *baurac sapientum*, 'bòrax dels savis', es refereix precisament al bòrax o a una substància de